Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | Число 264. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 12. падолиста, 1921. | VOL. XXIX. | No. 264. | Jersey City, N. J., Saturday, November 12, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ПРОСЯТЬ УРЯД ПЕРЕРВАТИ БУДОВУ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Сенатор Померін з Огайо відбув з президентом Гардинґом конференцію в справі резолюції, яку сенатор вніс був ще в липни, а в котрій сенат просив президента, щоби він зарядив здержанне дальшої будови воєнних кораблів, коли се уважає за відповідне.

Після конференції сенатор не хотів сказати, який погляд має президент, але дав до зрозуміння, що американський уряд задумує видати подібний приказ з приводу зібрання межинародної конференції щодо зменчення зброєнь; в той спосіб уряд хотівби дати чужим державам доказ своєї доброї волі.

ПРИГОТОВАННЯ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Приготовання до межинародної конференції в справі зменчення зброєнь, що має початися в суботу, вже просто покінчені.

Більшість делеґатів уже приїхала до Вашінґтону, а тих, що ще не приїхали, сподіються кождої хвилі. Так само вже докінчують приготовання коло перебудови та приладження саль для конференції, а саме так званої Памяткової Континентальної Галі, де має відбутися урочисте отворенне конференції, та салі для постійних засідань в домі міністерства фльоти.

Уряд нарікає, що конґрес ухвалив йому дуже мало гроша на сі приготовання і що через те конференція не може відбутися так величаво, як відбувалася конференція у Парижі.

СКЛАДАЮТЬ ТІЛО НЕВІДОМОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ЖОВНІРА В КАПІТОЛИ.

ВАШІНҐТОН, 9. падолиста. — Нині виставлено в Капітоли на публичний вид тіло американського жовніра, привезене з кладовища у Франції. Зложенне тіла відбулося серед поважної урочистости, в котрій брали участь усі виднійші люди у Вашінґтоні.

Капітоль се осідок начальних орґанів уряду. У Вашінґтоні Капітоль містить обі палати конґресу та найвисший суд. На публичний вид в Капітоли виставляли досі лише президентів, що погибли від рук убийників.

ЗУСИЛЛЯ ПОЛАГОДИТИ МОЛОЧАРСЬКИЙ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 9. падолиста. — Др. Ройел Ковпленд, міський комішенер здоровля, старався вчора довести до нової конференції межи молочарськими компаніями та страйкуючими візниками. Пропозицію його покищо приняли лише провідники страйкарів; властителі молочарських компаній ще в тій справі не заявилися.

Сей самий комішенер подав до публичного відома, що його інспектори молока відкрили, що один з найбільших торговців молока продавав молоко, яке було пастеризоване більше як 72 години тому. Комішенер не подав його імени до відома, але запевняє, що його уряд приготовив відповідні папери та завізве купця до суду.

В кількох склепах інспектори відкрили молоко, підпущене водою. Вони спустили в канали велику масу такого молока та арештували кількох купців, що хотіли в той спосіб скористати зі страйку.

ПРОПОВІДНИКИ БЕРУТЬСЯ ДО ПРАЦІ, А ЮНІЙНІ ПРОВІДНИКИ ДО ПРОПОВІДУВАННЯ.

БОСТОН, 9. падолиста. — В сьому місті зроблено оригінальну спробу довести до кращого порозуміння межи юнійними провідниками та проповідниками протестантських церков. Обі сторони умовилися помінятися своїми заняттями: Проповідники мали нанятися за робітників, дістати юнійні карточки і робити як другі робітники, а зате провідники юній мають в неділю ивйти на проповідальниці і заступити проповідників. Рух сей почала так звана Церковна Федерація Великого Бостону. Зі сторони робітників на нього згодилися юнії будівельних робітників.

Нині власне перших сімох бостонських проповідників зголосилося до юнійних урядів по свої юнійні карточки; з карточками в руках вони зголосилися по роботу, наділи робітничу одежину і стали працювати. За проповідниками пішли також студенти теольоґії в баптиськім семинари. Найблизшої неділі в кількох бостонських протестантських церквах будуть проповідувати юнійні провідники.

ЩЕ ОДНА НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ДОМАШНИХ ВИННИКІВ ТА БРОВАРНИКІВ.

ОРЕНДЖ, Ню Джерзи, 10. падолиста. — В домі Домініка Альконія вибухла домашня горальня до варення горівки. Вибух був такий сильний, що вивалив в домі усі двері та вікна і викинув з ліжок двоє малих дітий властителя. По вибуху відставлено до шпиталю властителя дому та його жену, дуже тяжко попарених вибухом. Жена Альконія попарена на шиї, руках, грудях, плечах та ногах; все її волосся обсмалене поприсаму голову; її стан такий поважний, що лікарі побоюються за її життє. Її муж попечений на плечах та руках.

МАНІФЕСТАЦІЯ В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 11. С. М. В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Ми американські горожани і ветерани-жовніри, українського походження, приготовляємо **велике протестаційне віче на день 11. с. м., т. є в день перемиря,** в справі висвободження малих поневолених народів, котрі і донині стонгуть під тягарем збройної сили.

Наші Браття і Сестри, Батьки і Матери і донині караються страшно під окупаційною варварською польською ворожою нам армією. Армія ся стоїть проти всяких засад прав чоловіка. Школи тамошні позамикані. Молодіж в шкільнім віці арештується та вивозиться в Польщу, де поміщується її по карних заведеннях і тюрмах. Людність зубожіла. Поміч наша зза моря не дозволена. Край сей обернено в руїну та в цвинтарище. Окупанти досі не подбали про жадні найпотрібнійші средства для прожиття населення, а противно, забрали від них рештки середників до життя.

В сей великий час, коли ми обходимо сю пропамятну днину перемиря і тішимось свободою та благами сеї країни, міліони поневолених наших Братів і Сестер пропадають марне, купаючись в слезах та крови з рук окупантів. Тому ми яко вільні горожани Америки ставимо рішуче домаганне до антантської конференції, яка зібралась у Вашинґтоні: щоб вона постаралась по можности як найскорше усунути польську татаро-варварську окупаційну армію з Галичини та вставилась за нещасним українським народом, котрий апелював до Ліґи Народів та заявився за демократичним устроєм.

Ми висловлюєм нашу вірність звіздистому прапорови Америки. Ми віримо, що кров пролита нами на полях Франції за демократію світа, не пропаде марне та що американські співгорожани зрозуміють прикре положенне Українців, замешкуючих Східну Галичину і заявляться за правами вільного народу, так як зробили се ми в часі світової війни, та дономожуть нам скинути рабське ярмо з наших Братів за морем.

Тому кличемо до Вас, горожани і ветерани-жовніри вільної Америки: Поможіть нам в послідне позбутись раз на завсіди невільництва, а Ваша поміч буде незабутня для наших заморських Братів в Галичині.

Реферати на сім вічу будуть виголошені українськими та американськими бесідниками.

Віче розпічнеться о 2. годині сполудня в Українськім Народнім домі при Бікон стріт, в Нюарку, Н. Дж.

ЗА КОМІТЕТ:

Ліґа американсько-українських горожан і ветеранів-жовнірів.

ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ У ПРОҐРАМІ НОВОГО ЧЕСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

У програмовій промові нового президента міністрів Бенеша читаємо оце місце про Словакію і Підкарпатську Русь:

„Вже попередні уряди мали нагоду зазначувати необхідність приступити до переведення деяких адміністраційних реформ. Теперішнє правительство спробує здійснити ці реформи, зокрема поліпшити всесторонно адміністрацію. В першій мірі діло буде в переведенню столичного (комітатського) устрою у Словакії до кінця 1922 р. Уряд дасть особливо пильний позір на обставини у Словакії і Підкарпатській Русі. Буде це доторкатися не тільки ладу істнуючої адміністрації, в урядах усіх катеґорій, та ще поладнання цілої низки нерозвязних питань шкільних, церковних, господарських і дорожних. Усякі нарікання із Словаччини найдуть свій лік у порядній, скорій і демократичній адміністрації. Те саме важне й для Підкарпатської Русі, де 1922. р. цілком певно принесе низку адміністраційних, господарських, земельних і культурних заряджень і реформ". Наші закарпатські земляки чують уже три роки подібні словесні блага, та доси ними не ситщі.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ МАЄ НАДІЮ НА ВАШИНҐТОНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН, 9. падолиста. — Британійський премієр Ллойд Джордж промовляв сьогодня на приняттю лорда мейора города Лондону в ратуші. Він згадав про недалеку вашинґтонську конференцію в справі обмеження зоружень і сказав, що вона являється тепер наче веселка на хмарному небі.

Він висловив надію на успіх конференції. Се, казав, відрадна подія, що світ стає до праці. Вправді чоловік є найтяжший до науки з усіх сотворінь, бо по воєнній руїні нічого не навчиться, але може тепер усе зміниться.

Також висловив надію на успіх ірляндської конференції в Лондоні.

ОЛСТЕРЦІ ПРОТИ ІРЛЯНДСЬКОЇ ЄДНОСТИ І ОДНОЇ САМОУПРАВИ.

ЛОНДОН, 9. падолиста. — Сьогодня була нарада олстерського міністерського кабінету, який заявився за становищем свого премієра, значить, проти єдности цілої Ірляндії яко одної самоуправної державної одиниці.

Олстерці домагаються окремої самоуправи для Олстеру (північного округа Ірляндії).

АНГЛІЯ БУДЕ ПЛАТИТИ АМЕРИЦІ ПРОЦЕНТ ВІД ДОВГІВ.

ЛОНДОН, 9. падолиста. — Британійське правительство поробило вже приготовання і зачне сплачувати Злученим Державам річно 50 міліонів фунтів стерлінгів (тепер около двісті міліонів долярів) яко процент від воєнного довгу Великої Британії урядови Злучених Держав.

УКРАЇНЦІ У ФРАНЦІЇ.

„Українська Республіка" (ч. 80) доносить, що в останні часи до Парижа прибувають в великій скількости українські робітники з таборів Враґеля у Туреччині. Всі в тяжкому матеріяльному становищі, шукають праці. Богато йде на американські цвинтарі біля Верденy, відкіль висилають до Америки убитих підчас війни американських вояків.

Частина бувших Українців полонених поселилася й працює в місті Монтархі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ НА БУКОВИНІ.

„Українська Видавнича Спілка", яка відновила свою діяльність на Буковині й Бесарабії, відкриває в найближчому часі велику книгарню в Чернівцях.

Незабаром Спілка видасть власним накладом „Букварь" і „Рахункову книжку", які нині є в друку.

Число членів спілки дойшло вже до 105 чоловік; загальний оборот виносить 52.885 лей.

Протягом 7 місяців продала вона більш як 8.000 книжок.

Адреса дирекції: Чернівці, Фабрична вул. ч. 2 а.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗАКЛЮЧИЛА УМОВУ З ПОЛЬЩЕЮ, НЕКОРИСНУ ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ПОЛЬЩА ЗОБОВЯЗАЛАСЬ НЕ ПІДПИРАТИ СЛОВАКІВ ПРОТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ, А ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗОБОВЯЗАЛАСЬ НЕ ПІДПИРАТИ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ПАРИЖ, 9. падолиста. — Польсько-чеську угоду підписано минулої неділі в Празі, де польського міністра заграничних справ принято з великою парадою і понехано формально боротьбу, яка кипіла в Тешені і в других місцях.

Заключено вже економічну і політичну умову, за якою має послідувати і фінансова умова.

Вага справи була очевидно передівсім з погляду економічного і з погляду почування, бо Скірмунт заявив кореспондентам, що вона не є звернена проти нікого. Се значить, що чеські почування не стерпіли би підпирання Польщі в її дальших авантурах проти Росії, а з політичного погляду умова значить, що Польща має спинити підперте, яке від часу до часу давала Словакам, і також інтриґи в Словаччині, а Чехословаки мають перестати підпирати українські змагання в Східній Галичині.

Нарід Підкарпатської Руси (Угорської України), пів-автономної части чеськос-ловацької республіки, є близко споріднений з Українцями, а лише горстка тамошніх зааґітованих мешканців думає, що вони є Москалі.

Запевняють, що Польща не позволить на політичну аґітацію, яка захитала би її становище в Східній Галичині.

Економічно умова також важна.

Чехословаки вже заключили економічну умову з Австрією і Югославією, а тепер ще хотять позаключувати такі умови з другими сусідніми державами. В той спосіб сподівається чеський премієр др. Едвард Бенеш привернути правильні економічні відносини в Середній і Східній Европі, не тикаючи теперішньої політичної системи.

ЗАМІТКА. — Ми вже писали в попередньому числі „Свободи", що та нова чесько-польська умова буде некорисна для української Галичини. Теперішня телеґрама з Парижа потверджує се.

Значить, тепер галицьким Українцям не сподіватись підпертя зі сторони чеськословацької республіки. Не велике то було підперте, але і те стратять тепер галицькі Українці. Як можуть дістати яке підперте, то хиба від Чехів або їх громадянських інституцій, а не від держави.

Розуміється, як ми вже писали, ся умова має значінне **на якийсь короткий час,** а не на віки ані не на довгі роки. Остаточно, Польща не може скористати зі злочину і розбою над другим народом, ані із загарбання чужої землі, але мусить за се потерпіти і бути покарана. Се не мине її, як не минуло Австрії, Угорщини, Туреччини і Росії.

У звязи з новою чесько-польською умовою одержали ми від нашого берлінського кореспондента (Радянина) голос чеської ґазети „Трібуна" (виходить в Празі, се орґан чеського премієра і міністра заграничних справ, д-ра Едварда Бенеша) з дня 21. жовтня с. р.

Та ґазета писала тоді м. і. так:

„Справа Східної Галичини вносить щораз більше непорозуміння в галицькі українські круги у Відні, які надіялись на її полагодженне ще до зими сього року. Та по гіркім досвіді з Горішнім Шлеском, по Литві, Західній Угорщині та в значній мірі і по Тешенській справі, Найвисша Рада не має особливої охоти братись до сього нового горішка, який буде не меньш твердим ніж попередні.

„Без сумніву Українці мають тепер на своїм боці всі малі народи Ліґи Народів; мають навіть прихильність деяких великих держав (Анґлія, Італія), і в тіснійших кругах Найвисшої Ради є всетаки думка поставити в найблизшім часі справу Галичини на порядок денний.

„Малій Антанті" українські еміґранти закидають, що вона їх не підтримує. Особливо вони невдоволені Чехословаччиною, від якої очікували більшої допомоги з огляду на спільність інтересів і спільність границі.

„Але політика Середньої Европи є нині така, що не можна ставити питання руба: **Або будь з Польщею і проти нас — або з нами, Українцями, і проти Польщі.** Се повинен добре розуміти др. Петрушевич, коли він себе вважає за зручного політика. **В нинішній політичній ситуації галицькі політики можуть мати лише одного певного союзника, то є — час.** Політика, яка була-б демонстрацією проти чеської пасивности не зможе дати добрих вислідів".

РІКА ЙОРДАН БУДЕ ВИТВОРЮВАТИ ЕЛЄКТРИЧНУ СИЛУ ДЛЯ ПАЛЕСТИНИ.

ЛОНДОН, 7. падолиста. — Російський Жид Рутенберґ звернувся через сіоністичну орґанізацію до палестинського правительства, щоби дало йому концесію на використанне водної сили ріки Йордану для витвору електрики, яка мала би достарчати електричної сили для промислу і публичних вимог в цілій Палестині.

Палестинське правительство і британійський кольоніяльний уряд згодились на предложенне Рутенберґа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918,

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ОДНОМУ ПРИГОДА, ДРУГОМУ ПРЕДОСТОРОГА.

Гейнес, комішенер прогибіції, видав сими днями публичну пересторогу, яку затямити повинен собі просто кождий чоловік.

Відозва відноситься до небезпек, що грозять усім людям, що пють якінебудь алькоголічні напитки, роблені самими пючими або куповані від пачкарів. У відозві подані вислїди спеціяльних хемічних дослідів, переведених над конфіскованими напитками. З вислідів виходить, що з усіх сконфіскованих напитків лише 2 процент, себто одна пятьдесята частина, була чиста і не грозила поважнійшою небезпекою для здоровля та життя заживаючого. Брак державної та публичної контролі над вироблюванием горівчаних виробів довів до того, що навіть горівки, вироблювані відомими фірмами, не є чисті, як вони були давнійше, коли така контроля існувала. Найгірше справа мається з горівкою, вироблюваною потайки з деревного спирту; уряд ствердив на основі многих фактів, що майже в кождім случаю заживання пючий або сліп або вмирав.

Пересторога головного урядника, установленого до виконування закона про заборону алькоголічних напитків, відкриває цілу безглуздність подібних законів. Однак, закон законом і уряд буде його виконувати. На його зміненнє в найблизчій будучности надії нема. Кождий повинен примінитися до нього. Першою справою тут буде остерегтися небезпек, які походять з пиття горячих напитків, купованих від потайних торговців та від приватних винників. Від коли заведено прогибіційний закон, а ще більше від часу, як уряди стали його острійше виконувати, з усіх усюдів приходять вісти про потроєннє людий алькоголічними напоями, купованими у приватних винників, броварників та горальників. Трафлялися нещасні случаї в кождім народі, що живе в Америці, трафлялися вони й серед нашого народа. Лише недавно в Сейнт Луис пало жертвою затроєної горівки двох Українців.

Сі події вказують, що нині до напитку треба мати аж два мішки :один, повний гроший, а другий, повний бачности. Кому забагаєсь напитку, най пригадає собі тих, що посліпли та погинули через келішок сивухи. Найкраще відлучитися тепер зовсім від сеї біди, від якої в найкращому разі людина погибає повільною смертю!

Бережіться тепер всяких напитків! Береженого й Бог береже!

ПАПЕРОВА КАРПАТОРОСІЯ.

Якби хто гадав, що разом зі старими царськими партіями в Росії і з йорами та іжицами російська революція змела також наших галицьких кацапів, то їх будка на міжнародній виставі в Ню Йорку заперечить сій гадці.

Ся будка говорить кождому стрічному, що галицькі кацапи ще є.

Дивне диво. Підстава галицького кацапства, то є російські царські партії і старенька етимольоґія, пропала, усунулася в пропасть бездонну, а галицьке кацапство ще таки є. Дивна річ, аби щонебудь могло істнувати без підстави. Бо як гавз може істнувати на воді. Або як може зима істнувати у Вилксбері чи в Олифанті в літі. Ну, а кацапство без підстави а таки істнує.

Але як істнує?

А ось так. В тій будці є кусник паперу, а на тім папері є намальована мапа Галичини, української Буковини і Угорської України, — а на тій мапі написано: КАРПАТОРОССІЯ. Отже істнує на папері. В Карпатах не істнує, то знаємо і кожда дитина в Карпатах знає, але в Ню Йорку на папері істнує.

А позатим в будці нема НІЧОГО КАРПАТОРУССКОГО. Усе українське. І народні строї і вишивки і вироби і пісні і мова.

Значить, ІСТНУЄ ПОПРАВДІ УКРАЇНА, але хтось собі на жарт чи з розпуки написав на папері: Карпатороссія.

Можна таксамо назвати Вилксберрі, Олифант, Йонкерс або Джемейку Карпаторосіями. Їм то не зашкодить, а Карпаторосії не поможе. Хиба так як вмерлому кадило.

Нічого страшного в паперовій Карпаторосії.

Але смішного то є. І то цілі гори Карпати.

Бо коли цілий нарід український є український і так себе називає; коли се вже признав цілий світ, крім галицьких Поляків; коли се признали навіть Росіяни (Москалі), то що за рація, що за розум, як горстка впертих людий скаже: Ні, таки цілий світ бреше, а правда наша і Західна Україна — се Карпаторосія.

Ніхто там по російськи не говорить ані не співає, ані навіть сну не снить. І нікому там жадна московщина й не в голові, бо мають досить троблів з налізливою польщею. І вкінці навіть самі Москалі Західної України не вважають за жадну Росію ані Карпатороссію, а тут горстка домородних кацапиків на сміх собі, людям, правді, і здоровому розумови таки вперто лепече, що Карпаторосія є ,бо вона, та горстка так написала на своїй мапі за 50 центів...

Сміх сміхом. Нераз і не десять будуть ще люди з паперової Карпаторосії сміятись. Не тільки свої, але й чужі.

А попри сміх є там ще і стара українська траґедія. Богато бувало серед Українців кирині і ще вона не перевелась, хотяй яку гірку чашу тепер судилось випити українському народови.

І кому вийде на користь така москвофільська кириня?

Чейже українському народови не вийде, то річ ясна. Бо що йому з того прийде, як хто буде перезивати його землю якимись дикими назвами? Се тільки йому зашкодить, бо ширить баламутство, як його землю одні перезивають на „Мало-польска" а другі на „Карпатороссія".

Пора вже крайна усім Українцям іти разом і воювати ворогів разом, а не помагати їм перезиванием свого рідного краю видуманими не знать пощо якимись назвами, аби вороги могли перед світом казати: Он, бачте, вони ще самі навіть не знають, як називаються!

Отже й кацапам вже пора схаменутись і прийти до розуму. Вони як не хочуть слухати Українців, то нехай би послухали Москалів і згодилися з ними, бо сі вже покинули ту дурну думку, що Українці є Москалі.

З ТАЄМНИЦЬ ПОЛЬЩІ, НОВІТНОЇ ТЮРМИ НАРОДІВ.

Пів сотні міністрів і віце-міністрів.

(Кореспонденція „Свободи").

Відень, 16. жовтня, 1921.

Раком, який точить Польщу, підгризає її скарб, обнижує валюту й осмішує перед світом — се передовсім надмір польського урядництва. В Польщі є аж пів міліона дорослих людей „занятих" у державній службі! А в Варшаві що 15-тий чоловік, рахуючи навіть немовлята !

Польський інжінір Адам Кржижановскі обчислив у „Пшеґльонді ґосподарскім", що польські зелізниці „потрібують" до обслуги три рази більше урядовців і служби ніж австрійські, й 4½ раза більше ніж німецькі! І так ціла адміністрація — з виїмком може шкільництва і скарбовости — перетяжена надміром урядовців, які другим перешкаджують робити...

Польські міністерства мають по 3 і 4 рази більше урядовців, ніж міністерства в инших державах. Нпр. сама центральна управа польського міністерства заграничних справ **без великого посольського й консулярного персоналу** має коло 400 урядовців! (Бісмарк в часі коли тряс Европою мав 5. — О. Н.).

Для розділу вугля (в Варшаві), якого за часів німецької окупації доконував о д е н чоловік в 4 днях кождого місяця (позатим мав иншу роботу) утворили Поляки, від коли обняли владу, зовсім окреме бюро, в кяім нудиться кількадесять урядовців! Смішно мала польська фльота, має аж трьох „адміралів" (о одного меньше, ніж величезна фльота анґлійська) й 40 „інтендантів маринарки"!!

Польща має масу бюр і урядів, які абсолютно нічого не роблять, а коштують не міліони. але **міліярди.** До таких урядів належить нпр. уряд ліквідаційний, який рішучо нічого й нікого не ліквідує.

По цілій Польщі розложений величезний адміністраційний апарат для одної справи — земельної реформи, якої Польща перевести не може. А цей апарат коштує також міліярди.

По ріжних европейських столицях розіслані найріжнищі польські „делеґації" — військові, цивільні, зелізничі, ліквідаційні, транспортові, санітарні і т. д., які коштують величезні суми в чужій валюті! А ніхто не знає не тільки того, що вони роблять, але навіть того, від кого вони залежні! В одним Відні є пять таких польських „делеґацій"!

За границею удержує Польща 27 посольств і 44 консулятів з ріжними „атташе" — війсковими, торговельними, еміґраційними (?!) і навіть фінансовими, не числячи величезного дипльоматичного персоналу, — що коштує річно 8 міліярдів! На се не видає тільки грошей не лише богата Чехія, але навіть богата й велика Франція...

А вже статистика польських міністрів і вецеміністрів, яку перевела „Ґазета Банкова", — прямо страшна (й смішна). Польща має аж 21 урядів, яких шефи мають ранґи міністрів! Стара й велика держава Франція має тільки 14 міністрів (з кольоніями й маринаркою), Італія також 14 (в тім 3 міністрів, які для Польщі непотрібні — кольоній, маринарки й освободжених земель) і ще плянує зменьшення того числа до 12. Угорщина має 9 (девять) міністрів і т. д.

До тих 21 міністрів має Польща аж 25 віцеміністрів, хоч нпр. Франція має тілько 5 віцеміністрів. І ще до того буджет польського міністерства війскового такий (делікатно) „сумаричний", що взагалі не можна дорахуватися, кілько це міністерство має віцеміністрів!...

За тим надмірним числом „найвисших шефів" іде надмірне число инших „достойників", усяких секретарів стану, шефів департаментів, директорів, радників, начальників бюр, референтів, асистентів, інспекторів, інструкторів і т. д. А за ними сунуть як зловіщі хвости комет цілі леґіони маніпулянтів, канцелістів, писарів, сталих і контрактових функціонарів, возних, післанців, служби й навіть дактильоґрафок!!... Сі величезні леґіони державних урядовців і слг прямо товпами заваляють бюра й передпокої. І чим більше їх є, тим меньше можна в бюрах працювати, бо одні другим перешкаджають. І так праця там неможлива навіть, якби вони вміли працювати.

Словом — Польща держить такий апарат урядовців, якби мала не 30 міліонів, але 300 міліонів населення.

За три роки істнування польської держави ще ніхто не в силі був обчислити, яка часть буджету (й дефіциту) йде на ті хмари польських урядовців. Приймаючи пересічну платню урядовця 200.000 п. марок річно, вийде на пів міліона тих дармоїдів 100 міліярдів самої платні! (А де додатки в натурі, здирані з бідного народа?!).

Пів міліона дорослих людий, які нічого не продукують, — тільки їдять — мусить викликати дорожнечу. Річ ясна, що серед тої дорожнечі навіть дуже високі платні не вистарчають на прожиток. І так твориться в Польщі урядничий пролетаріят, який нищить населеннє. Польща пригадує банкротуючий шляхетський двір, в якім кількадесять льокаїв і слуг „обслугує" своє „панство", а властиво шляється по кутах бездільно. Не мають що робити, але й ходять голі, босі, обдерті, не маючи що в уста вложити н ічим дір залатати. Так польські двори знаменито описав Крашевский в цілім ряді повістей і Корженьовскі в „Колльокациї".

Найсмішніще в тім польськім безголовю те, що для зменшення тих хмар урядовців сотворено в Польщі ще одно значне бюро — окрему комісію з величезними пенсіями. Але та комісія тільки збільшує собою і своїми слугами число урядовців, бо робити нічого не може — з тої простої причини, що з круга ділання тої комісії усунено: 1) війско, 2) зелізниці, 3) почти, 4) телеґрафи, 5) заграничні справи, 6) судівництво, 7) прокураторію скарбу, 8) контрольну палату, 9) президію ради міністрів і 10 ще инші справи й їх урядовців! Отож що тій комісії лишається до прочищення?

Тими справами займається в інтересних статтях Веракс у 12—15 чч. „Ґазети Банковей" п. з. „На марґінесі буджетового прелімінара польської республики". Статті сі — правдиві копальні польського державного нехарства.

„Час" в ч. 228, за яким подаю сі страшні річи, пише слушно, що перевести операцію того урядничого рака се тяжка й болюча справа і з місяця на місяць її доконати неможливо.

Є вже вісти, що Міхальский зменшує польські міністерства. Та поки він їх зменшить, мине споро часу. Зрештою відправлені урядовці, які привикли жити коштом держави й нічого не робити — знайдуть способи, знов присcатися до народного тіла. І всю ту зґраю галапасних паразітів мусить годувати наш народ! А світ мовчки дивиться, як конає в ярмі неволі Галичина, Холмщина, Волинь, Підляссє. Коли справа визволювання Галичини піде таким кроком, як Шлеська, — то тимчасом винищить Польща наш нарід так страшенно ,що він ледви чи прийде до себе.

Осип Назарук.

„ВЕЛИКІ СИМПАТІЇ".

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Франкфурт над Меном, 11. жовтня, 1921.

На послідним засіданню московського совіта в вересни виступив Троцький з промовою, в котрій говорив про свою недавну поїздку на Україну. Яко міністер війни він розумієтся мусів говорити про недавні маневри червоної армії на Украї-ні. А маневри відбулися і тому, щоби „пригадати тим, що забули, що червона армія істнує і що вона представляє реальну силу". Французька „провокація війни не вдалася" і з великої хмари, нема наразі дощу. Чи на тім скінчиться — побачимо. В кождім разі Україна є хоронена червоною армією, яка, як каже Троцький, буде „непобідима, коли навчиться пришивати ґузики і правильно смарувати чоботи". Чи червона армія стане непобідимою, коли буде правильно смарувати чоботи і пришивати ґузики, чи взагалі якабудь армія буде непобідимою, коли так буде поступати, над тим не будемо дискутувати; твердження Троцького є смішне і є непідхлібним свідоцтвом для армії. Чищення оружа, одіжи, обуви є зовсім самозрозумілим викінчуванням обовязку здисціплінованого жовніра якої небудь армії без взгляду на краску червону чи білу. І коли Троцький каже, що „у нас мало таких, що правильно смарують чоботи", то се хиба його самого вина, як міністра війни. — Нас дивує, що Троцький робить такий закид. Адже після него чоловік, се нічо инше як „правдиве лініве звіря" („Тероризм і Комунізм"). Чи може він уважав червоноармейців за виїмок?. Певно — ні, бо бувби се сказав. Та Троцькому мабуть не о се ходило. Тут мав він нагоду похвалитися, що армія вже може смарувати черевики і пришивати ґузики, бо, як знаємо, до недавно не було взагалі що смарувати і ґузики злишні були.

В дальшій промові згадав Троцький і про місцеве населення. Про нього так він каже: „Червона армія користуєся великими симпатіями населення. То обяснюється новою орієнтацією правобережних селян України. В послідним часі із симпатій до Петлюрівців не зістало і сліду". Як обявляються ві „великі симпатії" населення до червоної армії, про се Троцький не згадує. Чи петлюрівці мають єще симпатії чи ні, се річ взглядна; український нарід не звязав своєі будучности з Петлюрівцями і коли Троцький хоче тим доказати, що правобережні Українці мають „нову орієнтацію" і симпатії до рос. комісарів чи навіть до рос. червоної армії, то доказ його зовсім невдатний. Ми хотіли би почути факти, які свідчать про ті „великі симпатії", а їх нема. І коли українські селяни терплять рос. наїзників, то лише тому, бо мусять. Троцький мабуть видить ту „нову орієнтацію" селян в тім, що комісари мають менчі клопоти з повстаннями; і так каже Троцький, що „бандитизм переживає епоху занепаду". Забуває однак сказати, чи на Україні при теперішнім нагромадженню червоної армії є взагалі можливі більші повстання. Як численна є червона армія на Україні ґоді сказати, ми можемо приблизно се означити узгляднюючи деякі факти. Росія є приготована „до оборони" перед Румунією і Польщею, яких армії будуть виносити понад 1 міліон. З сего факту мусимо припустити, що на правобережній Україні мусить знаходитися бодай кількасоттисячна армія. Як безвиглядно мусить виглядати боротьба повстанчих загонів з такою армією у те ніхто не буде сумніватися. Колиби рух повстанчий чи як каже Троцький „бандитизм" і переживав епоху занепаду, то се зовсім не є доказом, що населення симпатизує з комісарами, а радше що населення попікшися не раз видить, що отверта боротьба малих загонів тепер при такім нагромадженню червоної армії — є безуспішна і ледви можлива.

Се видимо і зі слів Троцького, який каже, що „бандити вже не ставлять собі за ціль освободженнє України а лише мстяться на нас підпалами, грабіжами і ушкоджуванням комунікаційних шляхів". Чому Троцький не видить в тім „нової орієнтації" селян і нової тактики „бандитів", се зрозуміле. Факт, що в Київі заарештовано цілу школу червоних старшин і розстрілено 39 людий, між ними і поета Чупринку, за се, що орґанізували загальне повстаннє на Україні, факт, що таке повстаннє мало вибухнути і що залишено його задля передвчасного викриття, вказувавби на щось зовсім противного від „симпатій" населення до рос. комісарів. Большевицькі часописи доносять про відкриття подібної орґанізації в Одесі. З тих фактів можемо вносити, що на Україні іде підпольна робота, яка не хоче тратити енерґії дрібними повстаннями, лише що має на меті зединити усі національно свідомі елєменти до боротьби з рос. комісарами і виступити в даний момент до сеї боротьби з усіми силами. А „підпали і грабіжі" про які говорить Троцький, се нічо инше, як „непокоєннє ворога" так довго практиковане в часі світової війни. Чи се мусить бути оружна борба, сего не можна твердити. Правдоподібно обійдеся без неї. Нині комісари мусять робити концесії економічні; вслід за тим підуть і політичні, або конець комісарам. Розумієся нині Москва кричить, що політичних концесій не буде, та недавно вона так само кричала і про економічні, а прецінь тепер мусіли їх дати, не хотячи утратити власти. Та коли Троцький конче хоче вірити в „великі симпатії" українського населення, то блаженні — віруючі! — Кождий, хто був на правобічній Україні, видів ті симпатії — спалені і знищені села улюбленими червоноармейцями. Чи думає Троцький, що той спалений і перебитий селянин колись те забуде?

Ту саму зміну орієнтації видиьт і Раковський. Недавно заявив журналістам, що „відношення населення до совіт. власти сильно змінилося. Ціле населення проявляє серіозне заінтересовання до господарчої відбудови Республики". Від приятеля України, Раковського, не можна й иншого сподіватися. Йому Україна (розумієся — совітська як кольонія Росії) дуже подобаєся. Се видимо з його „Відносинах між совітськими републиками", де він вихвалює в першій мірі 20 параґраф, точка „в" „Уставодавства укр. соціялістичної Республики", яка каже, що чужинці, які належать до робітничої кляси або працюючого селянства, мають право голосовання. Вправді сей параґраф не каже, що чужинець має бути на Україні головою народних комісарів, та про се Україна не рішала і не рішає. В кождім разі Раковський тим головою є і то на Україні а не в Румунії і завдяки Росії, тож треба і „Богови і чортови свічку" поставити. Вправді він вірить, що ту власть дав йому „український пролетаріят", та те вірування нічим не ріжниться від віри Гогенцолернів і Габсбурґів в їх „від Бога дану власть.

Нас дивує, чому Троцький і Раковський взагалі говорять про зміну орієнтації і симпатій українськоог населення. Адже Раковський в своїх „Відносинах" сам каже, що 4 конґрес рад робітників і селян потвердив ухвалу обох центральних еґзекутивних комітетів укр. і рос. що до получення деяких комісаріятів, і федерації України з Росією. А що ради робітників і селян є після комісарів представителями волі українського народу, значить український нарід згодився добровільно на федерацію України з Росією і на цілу політику комісарів. При чім тут якась зміна орієнтації? При чім зміна і то сильна у відношенню населення до совітської власти?

І тут вилазить „шило з мішка". Тут показуєся, що українського народу не питалося, чи хоче він комісарів з їх кровозрадними чрезвичайками — чи ні, чи має бути Україна в „федерації з Росіією" (читай: російською кольонією!); його не питалися, чи хоче він Раковського, чи ні. — Український нарід протестував против московських узурпаторів, як міг, та його душено, а на зверх подавалося, що народ через свої вибрані ради ухвалив таке-а-таке, що власть в руках народу, що нарід вдоволений, поминувши мале число „бандитів". Аж тут приходять промови про „зміну орієнтації, змінене відношеннє селян до совітських властий" і т. д. Українське населення зміняє своє відношення до „совітської власти", а власть в руках народу, значить: український народ зміняє відношеннє сам до себе а брехня комісарів виходить на верх.

Говорить Троцький, тож треба було і начальникови російської кольонії чи федеративної України забрати слово, каже Москва — ухвалює Харків. А Москва як думала про єдину неділиму, так і не перестала. Се видимо із постанов центрального комітету комуністичної партії на Україні („мейд ін Москов"), що до відношення обох сов. републик; в точці 10 говориться: „Російські і українські робітники і селяни були вже сполучені через боротьбу против царського ярма і великоросійської буржуазії" (Наші „браця" люблять також подібно говорити в Східній Галичині"). „Вони є злучені посвояченням мови, помішанням населення і спільним життєм господарським". (Вшехполяки точнісінько те саме нам повторяють). „Цілковите розлучення тих двох совітських держав є лише штучним процесом" (небіжка Австрія до самої смерти так само про себе думала), „який стоїть в противенстві до усьой минулої і будучої боротьби українських і російських робітників і селян. Цілковите державне відділенняся України веде безсулівно до внутрішної горожанської війни на Україні і до побільшення господарчого занепаду так на Україні як і в Росії".

Ясно і зрозуміло! Царська Росія те саме думала йно на инше „копито"!

Ст. Ю.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрия від. 160, повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 7-мій годині вечером в суботу, 12. падолиста, в гали Кицмана під ч. 102 Ракавей Ровд. На порядку нарад буде справозданнє касове і справозданнє контрольної комісії. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Я. Притика, предс.; Л. Ковальчук, секр.

—o—

ЕТНА, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 89, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 3-тій години пополудни в неділю, 13. падолиста, в гали під ч. 205 Бутлер стр. На порядку нарад є богато справ до полагодження, тож шроситься всіх членів явитися на сім мітинґу на означений час. — Г. Тимус, предс.; Р. Лесько, секр.

ДОПИСІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Большевицьке „посрамленіе" в Елизабет.

Розкинули наші „товариші" розкидки серед наших Українців, закликуючи їх на віче для ратовання Галичини. Видно, відозви про світову революцію уже на нічо не придаються, коли вже ратованнем Галичини послуговуться, щоби заманити наших людий на віче.

На віче прибули „товариші" з цілої околиці, на кілька миль довкруги. Були там люди чужих націй, були Москалі, Поляки, Жиди, але й було й пару „наших" большевиків. Всіх большевиків зібралося коло сотки, що добре показує, що большевицька мотилиця уже перейшла і люди уже прочунялися з дрімоти, вщіпленої наймитами московських комісарів.

Коло третої години сполудня вийшов один „товариш" та став отвирати віче. Посадив себе зараз на президію за предсідателя і за секретаря. Зовсім по диктаторськи, як за царя: Малчать і паслушать! Посадив, хоч як „товариші" прийдуть на українські народні віча, то зараз домагаються виборів президії зпомежи зібраних і зібраними.

Як перший бесідник вийшов на сцену пан Дмитришин. Він скорими кроками похожав по сцені, додаючи собі тим відваги, та бамкаючися, як комісар на сабаш. Потрясаючи гривою, як молодий лошак, став сипати скарги за бідною, нещасною Галичиною, котрої селяньство та робітництво стогне в ярмі Петрушевича тому, що Петрушевич не хотів прилучитися до московської комуни. Бесідник хотів криком доказати, що Петрушевич віддав галицьке робітництво та селянство Полякам, бо він не віддав його большевикам. Він говорив, що Петрушевич здавна продавав галицький народ чужим панам, бо ще „при розвалі австрійської монархії пішов з чолобитнею до австрійського цісаря Франца Йошка".

На сали зробилася зараз метушня. З усіх сторін стали протестувати проти слів большевицького бесідника. Але большевики видно немовби на се лише ждали, бо вони зараз кинулися до бійки. Один відважний герой навіть кинувся на присутного Романа Свободяна і з большевицькою відвагою прірвався з крісло́м зі заду на нього. Властитель ґалі, побачивши, яким то людцям він винаняв ґалю, покликав зараз поліцію, і ся з бідою потрафила успокоїти „культурне свідоме робітництво", що ширить свідомість ударом крісла зі заду.

Як успокоїлися „товариші", пан Дмитришин став говорити далі. Виняв цілий плік паперів, ріжних ґазет, українських та большевицьких, і став з них вичитувати. Почав вичитувати наперед з ґазет, які мали прийти з „совєтської України"; покликувався пан Дмитришин на сі ґазети, що на Україні тепер правдивий рай для робітників та селян, а пекло для панів. Кілько разів бесідник затявся у читанню, ми все дивувалися тому раєви, котрий друкує робітничі ґазети на папери, котрий нам нагадував папір до завивання тої мархотки, що то її Франц Йошко по штири крейцарі продавав. Доказавши робітничий та селянський рай з писань самих большевицьких комісарів, які той рай обіцяли, пан Дмитришин почав відчитувати також деякі статті зі „Свободи", щоби показати зібраним, до чого то хоче довести українське селянство і робітництво Галичини Петрушевич. Бесідник хотів доказати, що Петрушевич поклав всю надію на Лігу Народів, а Ліґа Народів втратила уже усю силу та тим самим відобрала Петрушевичови послідну надію на прихильне рішеннє галицької справи. Щоби се доказати, бесідник став читати одну статтю з ґазети „Свобода". Але в статті не було того, що пан Дмитришин хотів вперти в своїх слухачів, як в Жида хоробу. Тому він прочитав лише початок статті зі „Свободи", поминаючи цілий розбір вістки та закінченнє. Не бував я на большевицьких мітинґах, і не знаю, чи такими способами послугуються усе „товариші", коли хочуть людий завести в кошару московських комісарів; досить, що пан Дмитришин видно думав, що йому вдасться пустити блахмана людям в живі очи. Але люди, видно, не були звичайні послушателі большевицьких хайдерів, бо як лише пан Дмитришин прочитав вступ статті і зложив скоренько ґазету, зараз на цілій салі стали до нього кликати: „Читай далі, паничу! Читай далі, чогось перервав?" Пан Дмитришин, як пійманий на горячім, довгий час опирався. Але зібрані щораз сильнійше і завзятійше домагалися, щоби він дочитав до кінця. Не було инчої ради, став пан Дмитришин шукати „Свободи", щоби докінчити пити те пиво, що сам собі наварив. Найшов нарешті ґазету і став читати з міною кота, котрого під лежко тягнуть на кару. Він хотів доказати, що Ліґа Народів не заступалася за Галичиною, а тимчасом дочитавши статтю до кінця, вичитав, що Ліґа заступилася за Галичиною і поставила відповідне домаганнє до аліянтів. На сали залунали оплески. Пан Дмитришин стояв, немовби самому собі мордасів надавав. Виглядав тепер вже як той кіт, котрого пустять уже зпід ліжка по карі. На салі сміх та кпини над бесідником. Стали одні просити його з насмішкою, щоби кінчив, але другі їх втихомирювали, щоби далі говорив, коли так гарно проти себе говорить.

Показалося, що одна научка нашому коцурови не вистарчає. Пан Дмитришин став знов тої самої пісоньки співати, за яку лише перед хвилею так порядно набрав від себе самого. Став доказувати, що Петрушевич є монархіст, що він хоче посадити на українськім престолі короля. На доказ того, що Петрушевич хоче короля, подав факт, що австрійський архикнязь Вишиваний уже видав сірники зі своїм пікчером на пачці. Другим доказом мала бути стаття Лозинського в „Свободі", котрий мав хвалити Вишиваного. Пан Дмитришин став дійсно читати початок статті Лозинського в „Свободі", але прочитав лише початок статті. Присутні стали домагатися від нього, щоби він уже дочитав статтю до кінця. Пан Дмитришин уже знав, що його жде і таки читати відмовився. На місце сього він став ратуватися крепкими словами. Немов в горячці став мішати Петрушевича, Вишиваного, большевиків і пачки сірників. Як він скінчив, „товариші" з лавок стали викликувати: „А де той Свободян? Найно він прийде і такими фактами зібє слова бесідника".

Чи комісарики думали, що „товариші" уже побили д. Свободяна так, що він уже не буде міг вийти, чи може думали, що він збоїться його слів, не знаю; на всякий случай завелися. Д. Свободян вийшов на сцену. Люди привитали його оплесками, „товариші" тупаннем ногами, бо там видно в тих находиться мозок на вічу. Свободян почав представляти робітниче та селяньске небо в совєтській Росії, розкриваючи всі факти, які закрив пан Дмитришин. Він показав, що говорять про положеннє робітників та селян в Росії самі таки російські комісарі, а передовсім самий большевицький папа, Микола Ленін. Бесідник прочитав зібраним промову Леніна, в котрій сей признав, що Росія збанкротувала, що большевики не мають вже надії завести якогонебудь комунізму в Росії, що вони мусять чим скорше вернутися до капіталізму, як не мають вигинути всі до ноги, як кури в повінь. Бесідник пригадав зібраним страшний голод в Росії, такий самий страшний, (як не страшнійший) як голоди за царських часів. Коли голодованнє називається раєм, то й життє за царату требаби також назвати раєм.

Сього було уже за богато слухати „товаришам". Вони счинили на сали рейвах. Кождий большевик старався добрати голосу, який найкраще віддавав його душу: одні хрунькали, другі гавкали, ще инчі скреготали, як сороки, инчі кричали, як папуґаї. Горстка большевиків, а з віча зробила чисту менажерію! Аж диктатор від віча став ратувати ситуацію, закликаючи до тих, що ревіли як осли та хрунькали, як свині: „Товариші! Успокійтеся! Докажім, що ми свідоме робітництво, і не запираємо перед патріотами дверий так, як вони перед нами запирають! Послухаймо холоднокровно, що він скаже!" На хвилю і ті, що хрунькали, і ті, що гавкали, і ті, що брекекали, „стали холоднокровні" і почали удавати свідоме робітництво. Але не на довго. Д. Свободян почав виказувати, якими способами його передбесідник пробував доказувати свої закиди, якто він відчитував лише частини статтий, перекручуючи в той спосіб до непізнання писаннє авторів. Він заявив, що він не дивується так бесідникови, як дивується, як можуть чесні люди толерувати такий спосіб говорення та „доказування". Він розкрив пана Дмитришина з його закидом, що Петрушевич при розвалі держави ходив кланятися Францови Йошкови; він пригадав зібраним, що цісар Франц Йосиф уже давно був в гробі, як Австрія розпадалася. Про щиру працю Петрушевича та його уряду свідчать не лише його заходи за послідні роки, але його щира праця за послідні десятки років. Що пан Дмитришин нападає з такою лютою заїлостю на Петрушевича, се річ сама собою зрозуміла; в той спосіб пан Дмитришин хоче закрити перед людьми риський договір, де большевики запродали польським панам та шляґунам одинайцять міліонів українського робітництва та селяньства. В той спосіб пан Дмитришин хоче закрити перед людьми факт, що з усіх українських провідників Петрушевич був чи не один, що нікому не віддавав ніякого права на східну Галичину та її народ.

Побачили большевики, на що заноситься така промова, і предсідатель став ратувати ситуацію. Він перервав бесідникови: „Позвольте, най зберемо колекту, щоби за ґалю заплатити". Стали збирати. Колекта не дописала, бо не то що большевики з чужих націй не хотіли давати, але навіть свої „товариші" не хотіли спендувати на віче, де їх бесідник так пошкапив усе комісарство. Тут зараз заявився на ґалі господар хати, кажучи: „Як ви не маєте за що заплатити, то шкода висвічувати світла." Став гасити світло і виганяти людий. Народ, зібраний на ґалі, гукнув „Не пора, не пора Москалеви, Ляхови служить", а пан Дмитришин, знаючи, до кого се відноситься, сховав резолюційну революцію в оверковт, натиснув капелюх на ніс і почимхав задними дверми, аж закурилося, а „товариші" пішли слідом його, як вівці за бараном.

Учасник.

(Продовженне дописий на стороні 4-тій).

ДОПИСІ

РОМ, Н. Й.

Спростованнє похибки.

В дописи з Ром, Н. Й., яка була поміщена в 254. ч. „Свободи" п. з. „Закупно українських бондів", пропущено черес недогляд імя Михайла Павелка, котрий купив бонд за $10. Василь Єднак купив бонд за $10, а не за $5, як се було подано у попереднім звіті. Загальна сума закуплених бондів виносить $200, а не $195.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Українки-патріотки.

Звісна українська патріотка, котра все складає жертви в значнійших сумах на усякі загально-ннародні цілі, **п. Агафія Бундзяк,** купила бонд Позички Національної Оборони Галицької України за суму $100.

П. Анна Зборовська купила бонд за $50, а **п. Марта Скалецька** за $25.

Їх патріотичне діло повинно вказати примір для всіх Галичанок Українок в Америці.

—o—

МИННЕАПОЛИС, МИНН.

Українське віче.

Дня 1-го падолиста с. р. в третю річницю проголошення Західно-Української Республики відбулося в нас невелике віче в справі Позички Національної Оборони. Переїзний туди бесідник зясував зібраним, як повстала українська галицька Република, як народ боронив її від наїзника Ляха, як страждe наш нарід в ляцькій неволі — та представив роботу нашого правительства, наші здобутки дотепер, і та що нам дальше робити.

Присутних на вічу було не много, тому, що віче було на буднім дни.

Лейбові наймитки збиралися віче розбити. Ми їх звемо тут бляшевиками, бо носять вони всілякі єрусалимські ментелі. Від рана сходилися бляшевики в своїм пролєтарськім салуні і радили, як устроїти штурм на „буржуйське" віче. Довго радили. Але не радили на сухо. Полокали мунщайном горла цілий день. Рисували пляни. Вибирали відважну армію. **Покликали на поміч товаришів Москалів, товаришів Ляхів і товаришів з єрусалимської шляхти.** І наперед рахували, що то вийде з їх штурму.

Дарма. До штурму не прийшло. Тутешні громадяни сказали, що на віче мають вступ лишень Українці, а не хруні. Бляшевики лізли до галі по два. Одинцем не могли йти через надзвичайну відвагу викликану водкою. Але у вході до галі брали їх за ковнір і делікатно вивозили на двір. Ще на тільки милосердились люди, що витягали їх по сходах, щоб часом котрий не розбив носа.

На галі всетаки було чотирох Лейбових погоничів, а саме **оден Лях, оден Москаль, оден моцний інтернаціоналіст, що не знає ні читати ні писати і оден щирий пролетар, якому від муншайнової просвіти вже і дороги не видати,** троха бідака забогато зужив муншайнової літератури і тепер очи лікує. Ті паничі починали гороїжитись, та дістали належну відправу і пійшли домів страшенно розжалоблені.

В нашій громаді вже зібрано $665.00 на Позичку Національної Оборони — а сподіваємось зібрати тисячку.

Я думаю, що прийде час, що і наші червоні когути внедовзі прозріють і вернуться з Юдиної дороги на чесну путь. А доки не вернуться, доти нема їм місця в нашій громаді.

М. Н.

—o—

ШІКАГО, ІЛЛ.

На поміч українській армії в Чехо-Словаччині.

Іван Баран, Іван Кіт і Антін Плекан зібрали на поміч українській армії в Чехо-Словаччині отсі датки: Іван Баран, Іван Кіт і Йосиф Клак по $10.00; Василь Баран, Антін Плекан, Михайло Вільчак, Іван Козак і Никола Подоляк по $5.00; Іван Ляшкевич $3.50; Никола Гуменяк, Михайло Чорняк, Іван Радик, Йосиф Кудла і Марко (назвиско не подане) по $2.00; Іван Градовський, Сенько Ковалiско, Микола Демцьо і Ілько Демцьо по $1.00; Андрій Купець 50 цнт. — Разом $73.00.

Сі гроші (7.100 чеських корон) вислано 31. жовтня б. р. через тутешнє Американсько-українське Бюро (число посвідки 486) на руки д-ра Степана Смаль-Стоцького в Празі.

Всім Вп. Жертводавцям складається на сім місци щиросердечну подяку за їх ласкаві жертви для наших Січових Стрільців, котрі бідують на чужині.

Іван Баран.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

BRIDGEPORT, CONN.

Українці з Бріджпорт і околиці!

Хто дорожить своєю рідною українською мовою і піснею, нехай прибуде на **день 13. падолиста 1921 року** (на слідуючу неділю) на **ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ,** котрий устроює тов. Бандурист з Ню Гейвен в церковній гали, 34 Beach St. в Бріджпорт, Конн. Початок точно о годині 4-тій пополудни. Дохід призначений на ціль тутешної парохії. Не ховаймося по кутах, але покажім скілько нас є і що всі любимо свою пісню. Проситься о численну часть 63-4

ЗА КОМІТЕТ:
Василь Кузів.

RHONE—HANOVER, PA.

Заходом **Аматорського Кружка** відограється представлення в 3-ох актах **В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ в суботу, 12. і в неділю, 13. падолиста 1921 р.** в церковній гали при Сентер стр. Початок о годині 7-ій вечер. Вступ 35 центів. Режисер Гр. Михалицький. Запрошується до численної участи з дооколичних місцевостий. 64

TRENTON, N. J.

Братство св. Петра і Павла, від. 245 У. Н. Союза устроює **дня 12-го падолиста 1921 р. ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ** в Ганчак гали, 839 Савт Брод стр. Початок о годині 5-ій пополудни. Вступ для мущин 35 цнт., для женщин 15 цт. На бали буде грати знаменита музика, буде почта любови, ріжного рода виграшки і другі несподіванки. За всьо добре ручить. — КОМІТЕТ. 64

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ

ДРАМАТИЧНО-СПІВ. КРУЖОК
Т-ва „Українська Бесіда" в Ню Йорку
— відограє —

В НЕДІЛЮ, 13. ПАДОЛИСТА
в Українськім Народнім Домі,
217-19 E. 6th St., New York, N. Y.

драму в 5-ох діях, зі співами, Бориса Грінченка,

„СТЕПОВИЙ ГІСТЬ"

Діється на весні 1648 року.
Дірігент п. М. Корикора.
По представленню Великий Баль.
Початок о годині 6-ій вечер.
ВСТУП 50 і 75 ЦЕНТІВ.

О численну участь всіх громадян міста Ню Йорку і околиці запрошає 63-64 КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.

Заходом **Комітету Злучених Товариств в Ню Йорку,** відбудеся відчит зі світляними образцями про **СУХОТИ в пятницю, 11-го падолиста с. р.** в гали Нар. Дому, 217 E. 6th St. Вступ вільний. Початок о годині 7.30 вечером. Референт Др. Кадець. 63-4

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ КАТОЛИКИ В ПІТСФІЛД І ОКОЛИЦІ!

В неділю, дня 13-го падолиста буде перша **Служба Божа в новопобудованій церкві св. Йоана Хрестителя** при улицях Greylock Terrace і Watson, яку відправить Всч. о. Онуфрій Ковальський, парох, о годині 10-ій рано. **Тогож дня буде Велика Вечірня о 4-ій годині.** Прийдіть усі щирі Українці-Католики на першу безкровну жертву, яка принесеться в Божім Храмі, збудованім жертволюбивими Українцями в Пітсфілд, Масс. По Службі Божій буде Водосвятє. Будуть також відповідні Проповіди. На се велике Торжество запрошує о. Парох і Комітет. 63-4

Ілія Антонійчук, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Батько пошукує свого сина **ІЛЬКА ЯКЛЯ** в справі маєтковій, родом з Вороблика Королівського, пов. Коросно, Галичина. Має перебувати вже десять літ в Аргентині, послідна його адреса: **Senor F. Missler**, Casilla De Correo, 105 Buenos Aires, Rep. Argentine, San Martinesk 666. Хто дасть о нім знати, дістане $5.00 надгороди, або ти сам сину відозвись. Позаяк я підупав дуже на здоровлю зголошення слати на адресу: **F. P. Dzugan, 907—5th Ave., Ford City, Pa., North America.** 63-5

ЧОЛОВІК, батько кількоро дітий, котрого жена оставила, а він сам оголошував і пошукував за нею через „Свободу" пару місяців, нехай зголоситься листовно і подасть свою точну адресу. Його жена жиє з Росіянином і про ню знають. У неї є на правім лици бородавка і має промичку на зубах. Її любовник любить фотографувати і фотографував їх діти. Пошукуваний чоловік-батько має перебувати десь в стейті Пенсильвенії. Близші інформації подасть: **John Iwanickyj, 235 East 102nd St., New York City.** 63-4

ІСПИТОВАНИЙ краєвий учитель пошукує посади учительської межи добрими і спокійними Українцями, школу провадить взірцево, систематично і як найточнійше. Дітвора за час одного року може укінчити II-ий відділ. Прошу ласкаво голоситись до „Свободи". 64